

РЭФРЭЙМІНГ ЯК СРОДАК МАНІПУЛЯЦЫІ

Пазняк Д.В., Раманейка А.А.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

Дадзіра Т.П. – ст. выкладчык

У артыкуле разглядаецца тэхналогія рэфрэймінгу ў якасці сродку маніпуляцыі. Апісваецца структура і спосабы выкарыстоўвання. Асабліва адзначаецца наяўнасць рэфрэймінгу ў паўсядзённай камунікацыі. Выдзяляюцца асаблівасці ўжывання ў махлярстве.

Кожная падзея адбываецца ў нейкім кантэксте, або фрэйме (рамцы). Менавіта кантэкст вызначае станучыя або адмоўныя адносіны да якой-небудзь інфармацыі. Для пераключэння ўвагі з негатыўных адносін да падзеі на пазітыўныя можна выкарыстоўваць рэфрэймінг.

Рэфрэймінг – англ. Reframing, ал лац. Re – зноў, супраць, назад і англ. Frame – выражаць у словах. Метад уздзеяння на паводзіны і псіхічны стан асобы шляхам спецыяльна падобраных слоў [1, с. 118].

Рэфрэймінг – змяшчэнне якога-небудзь вобразу або перажывання ў новы фрэйм, гэта значыць пераўтварэнне сэнсу чаго-небудзь шляхам змяшчэння яго ў новую рамку ці кантэкст, які адрозніваецца ад зыходнага. Літаральна «рэфрэймінг» — гэта «пераабрамленне», «змена рамкі» або «перафармаванне». Фрэйм вызначае змест бачання аб'ектаў ці сітуацыі.

Мэта рэфрэймінгу складаецца ў змене звыклага ўспрымання з мэтай больш адэкватнага рэагавання [2].

Дадзеная тэхналогія была распрацавана Рычардам Бэндлерам і Джонам Грындэрам у 80-я гг. XX стагоддзя як адзін з ключавых інструментаў у нейралінгвістычным праграмаванні (НЛП, ад англ. Neuro-linguistic programming) ў выніку іх дбайнага і сістэматычнага назірання за працай Мілтана Эрыксана і іншых псіхатэрапеўтаў.

Прыхільнікі НЛП апісваюць рэфрэймінг як прынецп, што «ў любой сітуацыі ёсць пазітыўны рэсурс», толькі яго трэба ўбачыць і пастарацца выкарыстоўваць. Рэфрэймінг, на іх думку, гэта змена кантэксту або каштоўнасці з'явы, што разглядаецца [3].

Традыцыйна адрозніваюць два асноўныя віды рэфрэймінгу: рэфрэймінг кантэксту і рэфрэймінг зместу.

Рэфрэймінг кантэксту: у розных сітуацыях адны і тыя ж паводзіны могуць апынуцца і карыснымі і шкоднымі. У дадзеным выпадку, калі змяніць кантэкст паведамлення, то мяняецца і падыход да зместу.

Рэфрэймінг зместу: заключаецца ў тым, каб змяніць каштоўнасць самога паведамлення. Напрыклад, калі чалавек хлусіць, значыць, у яго ёсць хоць нейкая мэта. Рэфрэймінг зместу накіраваны ў першую чаргу на змяненне ўспрымання аб'екта, што для суб'екта праяўляецца ў зняцці сэнсавых акцэнтаў і прыводзіць да ўзнікнення новых адчуванняў [3].

Паўсёздэннае выкарыстанне рэфрэймінгу – гэта тыповы чынік чалавечых зносін, бо карыстанне ім адбываецца неўсвядомлена, аўтаматычна.

Табліца 1 – Прыклады рэфрэймінгу [4]:

Фрэйм	Рэфрэйм
«Ты ўсё няправільна інтэрпрэтуеш».	«Мы, напэўна, не разумеем адзін аднаго. Ці можаце вы дапамагчы мне зразумець, што вы мелі на ўвазе?»
«Мне надакучылі вашыя негатыўныя водгукі на ўсё, што прапануецца».	«Я згодны. Давайце засяродзім увагу на пошуку рашэння і адыдзем ад негатыву».
«Ці можам мы проста працягнуць абмеркаванне гэтай адной дэталі?»	«Калі вы згодныя, ці можам мы спачатку разабрацца ў агульнай карціне, перш чым засяроджвацца на дэталях? Магчыма, тады дэталі стануць больш зразумелымі».

«Гэта здаецца сапраўды дробязным! Можаш паверыць, што такое пастаянна паўтараецца?»	«Гэта гучыць раздражняльна. Што вам трэба, каб перажыць гэты момант і знайсці рашэнне?»
---	---

Гэтая тэхніка абавязкова прысутнічае ў выглядзе інструмента камунікацыі паміж людзьмі, яна шырока выкарыстоўваецца ў псіхатэрапіі, і ўвогуле з'яўляецца значнай часткай чалавечых зносін, і, безумоўна, уяўляе сабой магутны інструмент маніпуляцыі, бо дазваляе кантраляваць успрыманне рэчаіснасці іншымі людзьмі без змены саміх фактаў.

Маніпулятыўны патэнцыял рэфрэймаingu выкарыстоўваецца практычна ва ўсіх сферах, дзе ёсць камунікацыя і неабходнасць уплываць на свядомасць. Выдзелім асноўныя кірункі, дзе тэхніка мае асабліва моцны ўплыў:

Міжасобная камунікацыя. У штодзённых зносінах рэфрэймаинг рэалізуецца як форма псіхалагічнага ціску. Маніпулятар перафармулёўвае сітуацыю такім чынам, каб выклікаць у аб'екта пачуццё віны або абавязку. Напрыклад, кантроль асабістай прасторы можа апраўдвацца клопамі, а адмова ў задавальненні просьбы прадстаўляецца як праява сквапнасці або няўдзячнасці. У гэтым выпадку рэфрэймаинг выступае інструментам хатняга гвалту і парушэння псіхалагічных межаў.

Маркетынг і рэкламная дзейнасць. Рэфрэймаинг у маркетынгу накіраваны на павышэнне спажывецкай каштоўнасці тавару. Тэхніка дазваляе трансфармаваць успрыманне характарыстык прадукту: недахопы падаюцца як унікальныя перавагі (напрыклад, высокі кошт інтэрпрэтуецца як паказчык прэміяльнасці і элітарнасці). Акрамя таго, адбываецца падмена рацыянальных матываў куплі эмацыянальнымі, дзе прадукт пазіцыянуецца не як прадукт матэрыяльнага свету, а як сімвал сацыяльнага статусу або спосаб самарэалізацыі [5].

Арганізацыйны менеджмент. У кіраванні персаналам тэхніка выкарыстоўваецца для легітымізацыі непрыемных для супрацоўнікаў рашэнняў. Скарачэнне штата інтэрпрэтуецца як «аптымізацыя бізнес-працэсаў», а павышэнне працоўнай нагрукі без павелічэння заробтнай платы падаецца як «шанец для прафесійнага росту». Такі падыход дазваляе знізіць узровень сацыяльнай напружанасці ў калектыве і пазбегнуць адкрытага канфлікту.

Палітычная камунікацыя і медыяпрастора. У дадзенай сферы рэфрэймаинг служыць для фарміравання патрэбнай палітычнай карціны свету. Асноўнымі прыёмамі з'яўляюцца з'эфемізацыя (замена негатыўных паняццяў на нейтральныя або станоўчыя) і перанос адказнасці. Напрыклад, выбуху абсталявання на прадпрыемстве даюць такія назвы як – «пошуг» (рус. вспышка) ці «хлопок», а ўзброены канфлікт можа азначацца тэрмінам «прымушэнне да міру» Такім чынам дасягаецца карэкцыя грамадскага ўспрымання без змены аб'ектыўнай рэчаіснасці [6].

Рэфрэймаинг з'яўляецца найбольш небяспечным, калі ён нівеліруе крытычнае мысленне і фарміруе ў грамадстве зададзены тып светапогляду.

Падкрэслім, што рэфрэймаинг з'яўляецца ўніверсальным камунікацыйным інструментам, карысць якога залежыць выключна ад мэт камунікатара. Як сродак маніпуляцыі, ён характарызуецца высокай латэнтнасцю скрытнасцю уздзеяння. Супрацьдзеянне маніпуляцыйнаму рэфрэймаингу патрабуе развіцця крытычнага мыслення, умення аддзяляць факты ад іх інтэрпрэтацыі і рэфлексіі ўласных эмацыянальных рэакцый на падзеі.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. — Мінск: Беларусь, 2023. — 175 с.

2. Баксанский, Олег Евгеньевич, Кучер, Елена Николаевна. Когнитивные науки: от познания к действию / О.Е. Баксанский, Е.Н. Кучер. — М.: КомКнига, 2005. — 184 с.

3. Рэфрэймаинг.

URL:

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B3#%D0%92%D0%B8%D0%B4%D1%8B_%D1%80%D0%B5%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0 дата звароту: 21.03.2026.

4. Framing and Reframing. URL: <https://boisestate.pressbooks.pub/makingconflictsuckless/chapter/framing-and-reframing/> дата звароту: 21.03.2026.

5. Все зависит от точки зрения: что такое рефрейминг в продажах URL: https://www.bitrix24.ru/journal/reframing-v-prodazhah/#:~:text=%D0%A0%D0%B5%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%E2%80%94%D0%B8%D0%B4%D1%8B_%D1%80%D0%B5%D1%84%D1%80%D0%B5%D0%B9%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%2C%20%D0%BD%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D0%B4%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B8%D0%BC%20%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%BE%D0%BC дата звароту: 21.03.2026.

6. Роль медиафрейминга в процессе политической коммуникации. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-mediafreyminga-v-protseesse-politicheskoy-kommunikatsii/viewer> дата звароту: 21.03.2026.